

Kwartaalmonitor Luchtvaart

derde kwartaal 2015

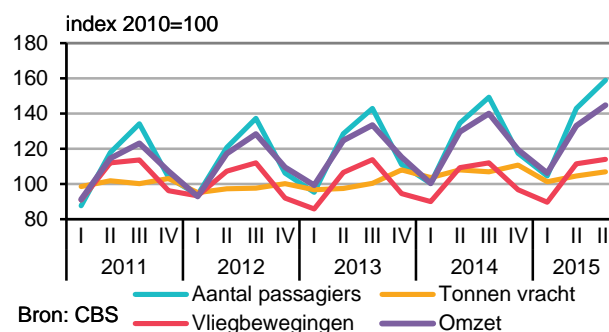
Groei passagiers in Nederland houdt aan

- Meer passagiers en stijging omzet
- Groei passagiers op Schiphol en Eindhoven zet door
- Hoeveelheid vervoerde goederen door de lucht blijft gelijk
- Aantal vliegbewegingen Teuge blijft dalen
- Regionale luchthavens profiteren van prijsvechters
- Caribisch Nederland: aantal passagiers blijft groeien, waarde goederen blijft gelijk
- Kaart: Aandeel prijsvechters in passagiersvervoer (2014)

In het derde kwartaal van 2015 vlogen er 6,4 procent meer passagiers van of naar Schiphol en de regionale luchthavens, in vergelijking met hetzelfde kwartaal een jaar eerder. Eindhoven liet de grootste stijging in aantal passagiers zien. Het aantal vliegtuigbewegingen nam ook dit kwartaal weer toe, met 2 procent. De hoeveelheid vervoerde goederen bleef dit kwartaal gelijk. De omzet van de dienstverlenende bedrijven binnen de luchtvaartbranche kwam 3,4 procent hoger uit.

Een overzicht van alle regionale en kleine luchthavens staat op de laatste pagina van deze monitor. Caribisch Nederland wordt apart behandeld.

Ontwikkeling luchthavens

Luchtvaart; nationale luchthavens

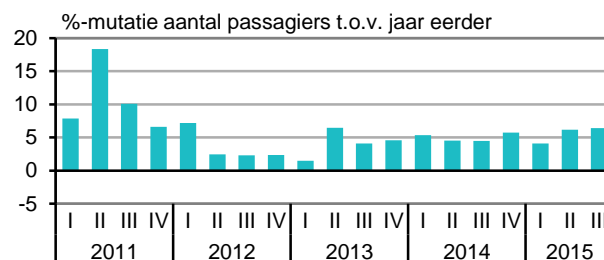
Schiphol en regionale luchthavens; passagiers

Wederom groei passagiers in Nederland

Er reisden bijna 19,3 miljoen passagiers via Amsterdam Schiphol en de vier regionale luchthavens in het derde kwartaal. In vergelijking met hetzelfde kwartaal in 2014 is dit een stijging van 6,4 procent. Deze stijging staat op naam van de drie belangrijkste luchthavens qua passagiersvervoer, Schiphol, Eindhoven en Rotterdam The Hague. De twee kleinere regionale luchthavens, Groningen Eelde en Maastricht Aachen, lieten dit kwartaal beide een daling zien in het aantal verwerkte passagiers, respectievelijk ruim 5 en bijna 17 procent.

Maastricht laat al langer een daling zien. Zo is het aantal vertrokken en aangekomen passagiers op deze luchthaven in vergelijking met het derde kwartaal van 2013 met meer dan 50 procent gedaald.

Ontwikkeling passagiers Schiphol en regionale luchthavens

Luchtvaart; nationale luchthavens

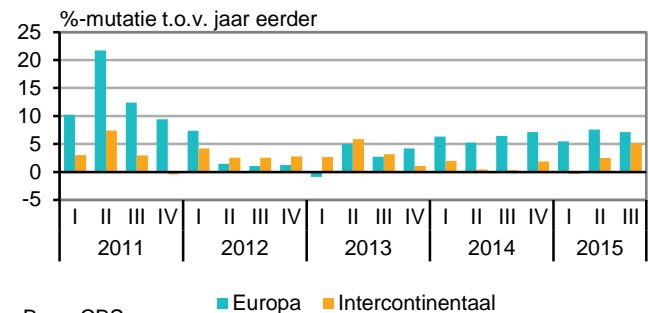
Schiphol verwelkomt ruim 17 miljoen passagiers

Schiphol verwerkte voor het eerst meer dan 17 miljoen passagiers in één kwartaal. Ten opzichte van het derde kwartaal van 2014 waren er 6,5 procent meer reizigers. Vooral het aantal passagiers dat van of naar een Europese bestemming vliegt nam toe. Dit betekent echter niet dat Europa ook de echte herkomst of uiteindelijke bestemming van de reiziger is.

Van alle passagiers die in het derde kwartaal naar Amsterdam zijn gevlogen, is 40 procent op Schiphol overgestapt op een ander toestel (met een ander vluchtnummer), de zogenaamde transferpassagiers.

Schiphol heeft dit jaar voor het eerst de grens van 200 duizend passagiers op één dag gepasseerd. Dit gebeurde tot nu toe 11 keer. De drukste dag van dit jaar was tot nu toe 31 juli. Op deze dag vlogen er in totaal 208 duizend passagiers van en naar Schiphol.

Aantal passagiers Amsterdam Schiphol

Bron: CBS

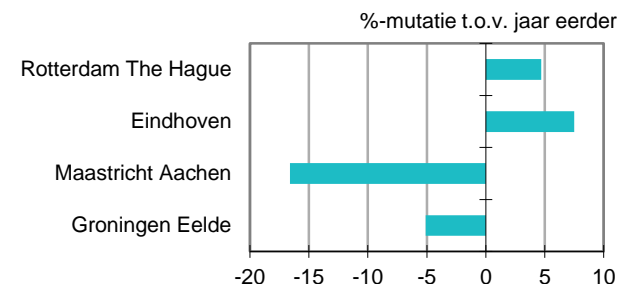
Luchtvaart; nationale luchthavens

Eindhoven verwerkt fors meer passagiers

Eindhoven zet de constante groei ook dit kwartaal weer door. In het derde kwartaal van 2015 vlogen ruim 1,3 miljoen passagiers via deze luchthaven, 7,5 procent meer dan een jaar eerder. De meest populaire bestemmingen waren Spanje, Italië, Portugal en Polen. Er werd ook op Marokko gevlogen.

Ook Rotterdam verwelkomde meer passagiers. Hiermee komt Rotterdam, ondanks de daling in het eerste kwartaal, uit op een groei van 2,2 procent over de eerste drie kwartalen van 2015. Hoewel Groningen dit kwartaal minder passagiers te verwerken kreeg, laat deze luchthaven nog steeds een stijging zien van bijna 10 procent over de eerste drie kwartalen van 2015.

Ontwikkeling aantal passagiers per regionale luchthaven (derde kwartaal 2015)

Bron: CBS

Luchtvaart; nationale luchthavens

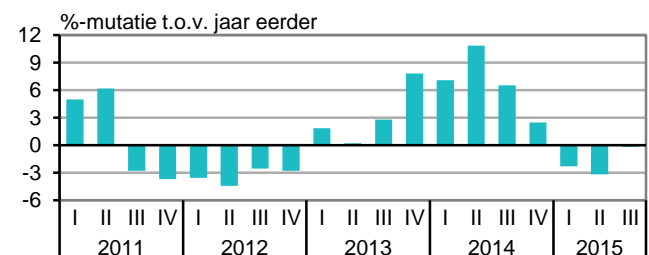
Schiphol en regionale luchthavens; goederen

Schiphol verwerkt 409 duizend ton goederen

De hoeveelheid vervoerde goederen op Schiphol en Maastricht zijn in het derde kwartaal van 2015 bijna gelijk aan de hoeveelheid vervoerde goederen in hetzelfde kwartaal van 2014. Op Schiphol ging het om 409 duizend ton en op Maastricht om 11 duizend ton. Op beide luchthavens worden er meer goederen gelost dan geladen. Vanaf november 2015 vliegt een nieuwe vliegmaatschappij regelmatige vrachtvluchten van en naar Maastricht. Dit zal een flinke impuls gaan geven aan de hoeveelheid goederen die via Maastricht worden afgehandeld.

Naast goederenvervoer vindt er op Schiphol ook vervoer van post plaats. In het derde kwartaal ging het om bijna 8 duizend ton post.

Ontwikkeling tonnage goederen

Bron: CBS

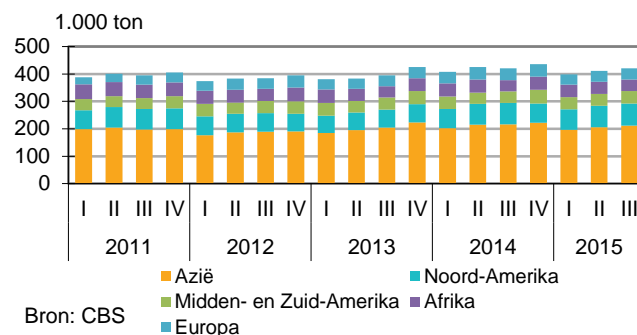
Luchtvaart; nationale luchthavens

Vervoer goederen van en naar Amerika blijft stijgen

Ondanks dat het niveau van het totale goederenvervoer gelijk is gebleven in het derde kwartaal, stijgt het goedervervoer van en naar Midden en Zuid-Amerika sterk met ruim 9 procent. Deze stijging wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de toegenomen hoeveelheid goederen vanuit Brazilië en de toegenomen hoeveelheid goederen naar Colombia. Het goederenvervoer van en naar Europese landen is het sterkst afgenomen, met 8 procent. Vooral de hoeveelheid goederen naar Rusland is sterk afgenomen.

Ook het vervoer van en naar Azië is afgenomen in het derde kwartaal, met 2 procent. De hoeveelheid goederen die tussen Noord-Amerika en Nederland en tussen Afrika en Nederland worden vervoerd zijn beide iets toegenomen, respectievelijk met 3 en 2 procent.

Tonnage goederen naar herkomst/bestemming

Luchtvaart; nationale luchthavens

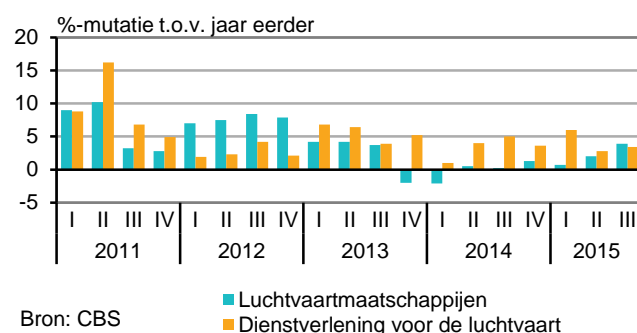
Omzet en conjunctuur

Omzet in de luchtvaartbranche blijft stijgen

De Nederlandse luchtvaartmaatschappijen hebben in het derde kwartaal van 2015, met 3,9 procent, de hoogste omzetstijging in de afgelopen twee jaar laten zien.

Ook de dienstverlenende bedrijven voor de luchtvaartbranche, die voornamelijk bestaan uit de luchthavens, luchtverkeersleiding en afhandelaars, zagen hun omzet dit kwartaal weer toenemen. In vergelijking met hetzelfde kwartaal in 2014 bedroeg deze groei 3,4 procent. Hiermee wordt de trend van positieve omzetontwikkelingen in deze branche voortgezet.

Omzetontwikkeling luchtvaartbranche

Transportbedrijven; omzetontwikkeling

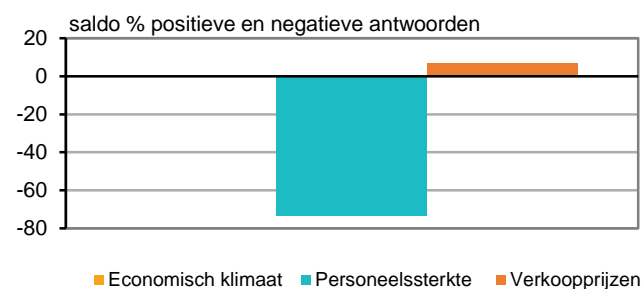
Verwachting voor vierde kwartaal 2015

De Nederlandse luchtvaartmaatschappijen zijn pessimistisch over de personeelssterkte in het vierde kwartaal. Zo denkt 73,5 procent van de ondernemers dat het aantal werknemers in de branche zal gaan afnemen. De overige ondernemers voorspellen vooral een gelijkblijvende personeelssterkte.

Wat betreft de verkoopprijzen denkt 6,7 procent van de Nederlandse luchtvaartmaatschappijen dat deze in het vierde kwartaal zullen stijgen. De overige 93,3 procent denkt dat de prijzen gelijk zullen blijven.

Het economisch klimaat zal volgens 96 procent van de ondernemers gelijk blijven.

Verwachtingen voor het vierde kwartaal 2015

Conjunctuurenquête; bedrijfstakken

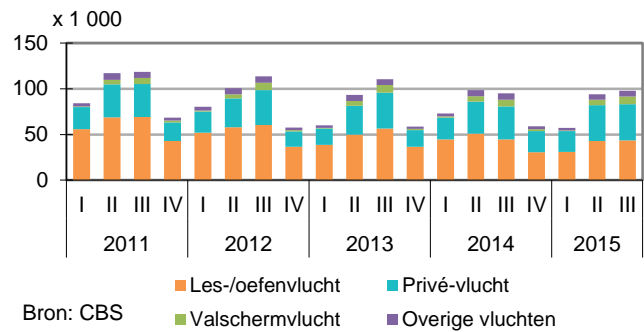
Kleine luchthavens

Voor het eerst in 2015 toename vliegtuigbewegingen

Het aantal vliegtuigbewegingen op de kleine luchthavens is in het derde kwartaal, voor het eerst dit jaar, gestegen. In vergelijking met een jaar eerder nam het aantal vliegbewegingen met 2,5 procent toe. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de toename van de privévluchten met bijna 9 procent. Deze vluchten vallen onder de niet-commerciële vluchten, met 89 procent het grootste deel van de vliegbewegingen. Hieronder vallen, naast de privévluchten (40 procent), ook de les en oefenvluchten (44 procent). De les en oefenvluchten lieten een daling zien van 2,4 procent in het derde kwartaal.

Ondanks de stijging in het derde kwartaal laat het aantal vliegbewegingen over de eerste drie kwartalen van 2015 een krimp zien van bijna 6 procent.

Aantal niet-commerciële vliegtuigbewegingen

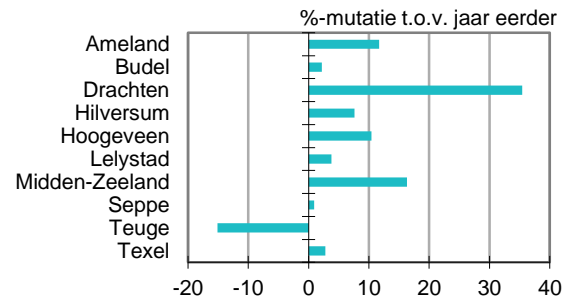
Bron: CBS
Luchthavens; kleine luchthavens

Daling vliegtuigbewegingen op Teuge

De meeste kleine luchthavens laten in het derde kwartaal een toename zien in het aantal vliegtuigbewegingen. Drachten springt hier met een stijging van ruim 35 procent bovenuit. Deze luchthaven wordt bijna volledig gebruikt voor privé-vluchten. Ook Midden-Zeeland laat een stijging zien, van ruim 16 procent. Op deze luchthaven vinden voornamelijk privévluchten en les en oefenvluchten plaats.

De activiteit op luchthaven Teuge is al sinds het derde kwartaal van vorig jaar aan het dalen. Het faillissement van een grote vliegschool op deze luchthaven in september 2014 heeft hier een grote invloed op gehad. Hierdoor is vooral het aantal les- en oefenvluchten sterk gedaald. In het derde kwartaal van 2014 waren dit nog bijna 4000 vluchten, terwijl dit er dit jaar in het derde kwartaal nog maar 1800 waren.

Ontwikkeling aantal vliegbewegingen (derde kwartaal 2015)

Bron: CBS

Luchthavens; kleine luchthavens

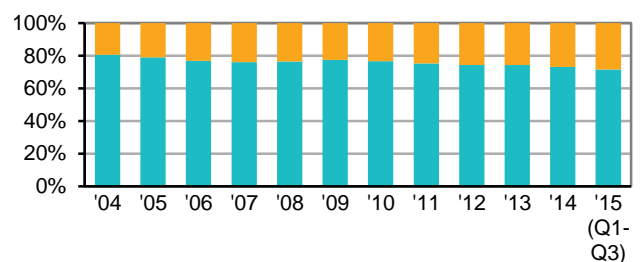
Prijsvechters (budgetmaatschappijen)

Aandeel prijsvechters groeit

In 2014 vloog een op de drie passagiers van of naar de Nederlandse luchthavens (Schiphol en regionale luchthavens) met een prijsvechter. In de afgelopen tien jaar is het aantal vertrekkende en aankomende reizigers met prijsvechters verdubbeld naar ruim 20 miljoen. In de eerste drie kwartalen van dit jaar is het marktaandeel van deze budgetmaatschappijen wederom gestegen, van ruim 33 naar 35 procent.

Ruim 70 procent van de reizigers met een prijsvechter in Nederland vliegt via Schiphol. Hoewel het aandeel van de budgetmaatschappijen op Schiphol in de afgelopen tien jaar is toegenomen, neemt het belang van Schiphol in dit segment landelijk gezien af. Op de regionale luchthavens is de groei van de prijsvechters namelijk veel groter.

Aandeel passagiers Schiphol naar soort luchtvaartmaatschappij

Bron: CBS

Maatwerktabel; Passagiers naar type luchtvaartmaatschappij

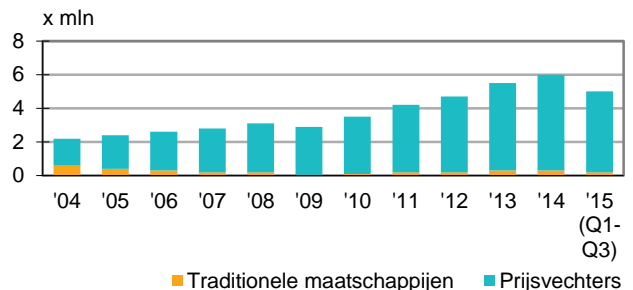
Regionale luchthavens profiteren van prijsvechters

Door de opkomst van de prijsvechters is het belang van de regionale luchthavens in Nederland sterk gegroeid. Sinds 2004 is het aantal passagiers op deze luchthavens bijna verdrievoudigd, naar 6 miljoen reizigers in 2014. Van deze reizigers vlogen er 19 van de 20 met een prijsvechter.

Voorals Eindhoven is sinds 2004 sterk gegroeid. In 2004 verwerkte Eindhoven 706 duizend passagiers, terwijl dit aantal in 2014 op 4 miljoen lag. Op deze luchthaven is het aandeel van de prijsvechters bijna 100 procent.

Naast het Verenigd Koninkrijk domineren vooral traditionele vakantielanden de herkomst en bestemming van reizigers met prijsvechters. In 2014 reisden ruim 4,5 miljoen passagiers met een prijsvechter van of naar Spanje. Ook Turkije en Italië waren vaak de herkomst of bestemming van deze passagiers.

Passagiers van en naar regionale luchthavens

Bron: CBS

Maatwerktabel; Passagiers naar type luchtvaartmaatschappij

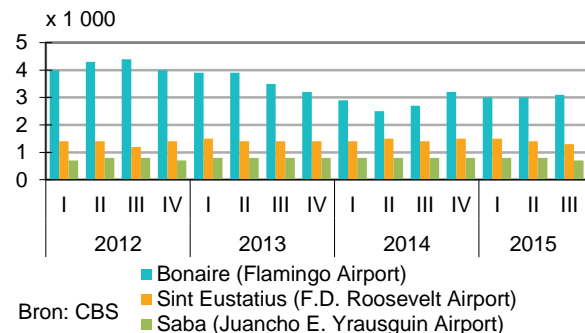
Caribisch Nederland

Stijging vliegtuigbewegingen van en naar Bonaire

Het aantal vliegtuigbewegingen van en naar Bonaire, de grootste luchthaven van Caribisch Nederland, laat ook dit kwartaal een stijging zien ten opzichte van een jaar eerder, namelijk bijna 15 procent. Hiermee komt Bonaire uit op een groei van ruim 12 procent over de eerste drie kwartalen van 2015 ten opzichte van de eerste drie kwartalen van 2014. Het aantal passagiers op deze luchthaven laat een stijging zien van ruim 4 procent in de eerste drie kwartalen van 2015. De meeste passagiers hebben als directe herkomst of bestemming Curaçao. Op de tweede plek staat Amsterdam.

Het aantal vliegtuigbewegingen op de bovenwindse eilanden Sint Eustatius en Saba zijn beide gedaald.

Aantal vliegbewegingen

Bron: CBS

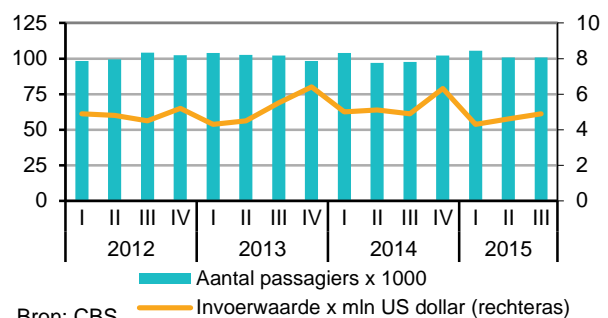
Caribisch Nederland; luchtvaart

Waarde van ingevoerde goederen blijft gelijk

Het aantal passagiers van en naar Caribisch Nederland liet in het derde kwartaal van 2015 een stijging zien van 3,2 procent. Het aantal passagiers op Bonaire nam met ruim 6 procent toe. De luchthavens op Sint Eustatius en Saba kregen beide in het derde kwartaal minder passagiers te verwerken. Meer dan 95 procent van de passagiers op deze twee luchthavens vloog van of naar het derde bovenwindse eiland Sint Maarten.

De waarde van de via de lucht ingevoerde goederen op Caribisch Nederland bedroeg in het derde kwartaal bijna 4,9 miljoen US dollars. In vergelijking met hetzelfde kwartaal in 2014 bleef de waarde van de invoer gelijk. Ruim 87 procent van de totale invoerwaarde per vliegtuig was bestemd voor Bonaire. In vergelijking met een jaar eerder is de waarde van de invoer op Bonaire gedaald met bijna 4 procent.

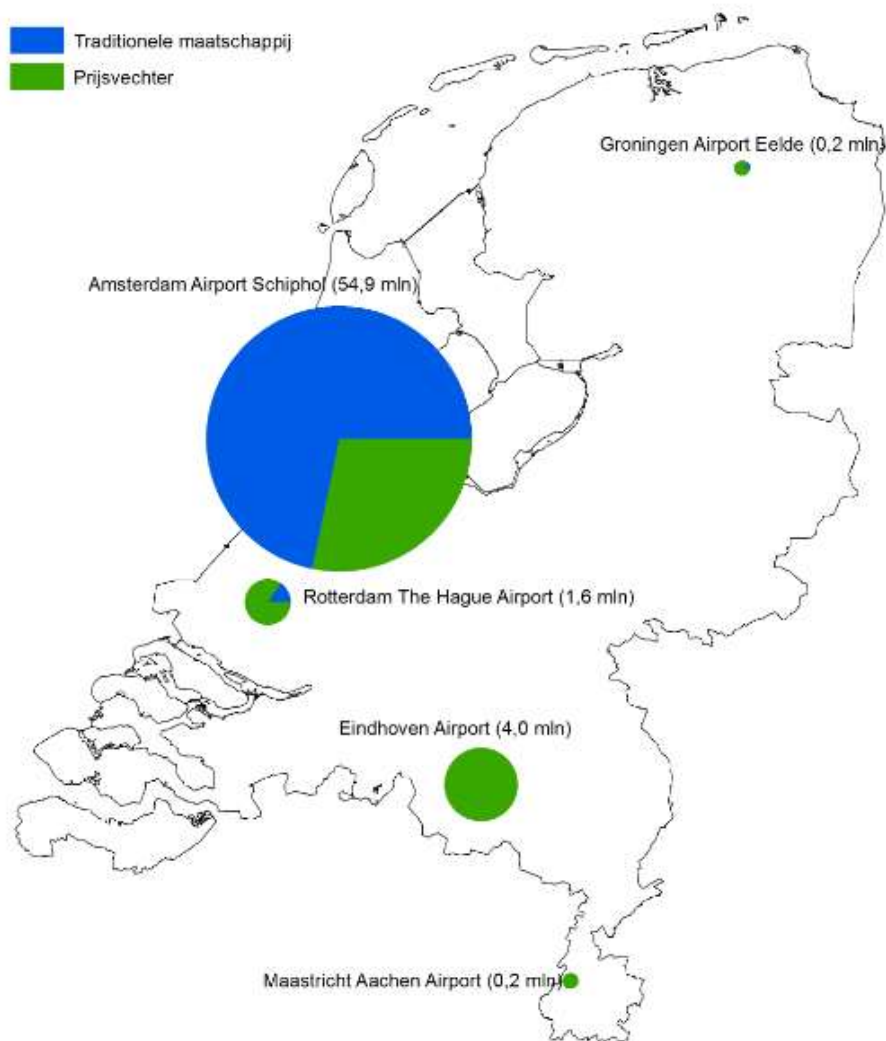
Aantal passagiers en invoerwaarde goederen

Bron: CBS

Caribisch Nederland; luchtvaart

Schiphol en regionale luchthavens; Aandeel prijsvechters in passagiersvervoer (2014)

Opmerkingen betreffende deze publicatie

- Regionale luchthavens: Rotterdam The Hague Airport, Eindhoven Airport, Maastricht Aachen Airport, Groningen Airport Eelde. Amsterdam Airport Schiphol wordt apart behandeld.
- Kleine luchthavens: Ameland, Budel, Drachten, Hilversum, Hoogeveen, Lelystad, Midden-Zeeland, Seppe, Teuge, Texel.
- Luchthavens Caribisch Nederland: Flamingo Airport Bonaire, F.D. Roosevelt Airport Sint Eustatius, Juancho E. Yrausquin Airport Saba
- Deze publicatie is samengesteld op basis van cijfers zoals deze op 21 december 2015 bekend waren. Mogelijk zijn er op het moment van lezen actuelere cijfers, deze kunt u vinden via de links onder de grafieken.

Meer informatie

CBS infoservice: [infoservice online](#)
Telefonisch: 088 5707070

Media:
CBS persdienst: persdienst@cbs.nl
Telefonisch: 070 3374444

Colofon

Tekst Sector Verkeer en Vervoer (SVV)

Datum 22 december 2015